

tolaik pārvaldījusi vismaz divas, ja ne visas trīs valodas. Diemžēl tagad liela daļa jauniešu, izņemot angļu valodu, citas svešvalodas zina maz.

Konferences laikā divas pilnas dienas un trīs pēcpusdienas vai vakari bija veltīti autobusu ekskursijām uz Dienviddānijas un Ziemeļvācijas viduslaiku pieminekļiem. Dalībniekiem bija iespēja iepazīties ar pastāvošām jauno laiku pilīm – muzejiem, to bagātajām kolekcijām un vēsturiskajiem interjeriem tagadējā Ziemeļvācijā – Gliksburgu un Gotorfu, kā arī vikingu apmetni – muzeju Haithabu Šlēsvīgā. Dienviddānijā tika parādīta ne tikai pašā Obenro pilsētiņā apskatāmā Brundlundas pils – vietējais muzejs, bet arī citi viduslaiku pieminekļi no Ziemeļjūras piekrastes līdz Baltijas jūrai – Ribes pilsvieta un pilsētiņa ar romānisko katedrāli, vēl arvien apdzīvotā Gramas pils, Trejborgas pilsdrupas, Tenderas muzejs, kuram blakus bijušās pils plānojumu iezīmēja dzīvžogs, karaļu pils Sendorbora, kā arī vairākas agro viduslaiku pilsvietas – pilskalni. Jāatzīmē visu pieminekļu labais stāvoklis un tūristu interešu ievērošana, par ko liecināja informatīvi stendi, regulāri pļauta zāle un ērtas atpūtas vietas arī bez maksas pieejamo pieminekļu tuvumā.

Piedalīšanos konferencē “*Château Gaillard XXVI*” Dānijā šī ziņojuma autorei finansēja Eiropas Savienības Izglītības, audiovizuālās un kultūras izpildaģentūras projekts CLT2011/VOL121/*Europäische Burgen als herausragende Zentren frühen Kulturaustausches im Mittelalter* (Eiropas pils kā izcili centri agrajā kultūras apmaiņā viduslaikos).

Ieva Ose

STARPTAUTISKS PROJEKTS “ARHEOLOĢIJA, VARA UN SABIEDRĪBA: SADARBĪBA ARHEOLOĢISKĀ MANTOJUMA SAGLABĀŠANAI”

Cilvēces senākās vēstures izzināšanā milzīga nozīme ir arheoloģiskajam mantojumam. Jau ilgāku laiku, paplašinoties “mantraču” darbībai, nereti veicot arī saimnieciskas darbības, tas ir nopietni apdraudēts gan Latvijā, gan kaimiņvalstīs. Izpostot senatnes liecības, neatgriezeniski tiek zaudēta nozīmīga informācija par zemes vēsturi un iedzīvotāju identitātes saknes. Pieaugošais arheoloģiskā mantojuma apdraudējums rosinājis apvienoties Latvijas, Igaunijas un Krievijas sabiedriskajām, profesionālajām un izglītības institūcijām starptautiskai sadarbībai šīs problēmas risināšanai.

No 2012. gada 1. maija tiek īstenots projekts “Arheoloģija, vara un sabiedrība: sadarbība arheoloģiskā mantojuma saglabāšanai” (Nr. ERLI-

191). Tas ir viens no 25 Igaunijas – Latvijas – Krievijas pārrobežu sadarbības programmas Eiropas kaimiņattiecību un partnerības instrumenta ietvaros 2007.–2013. gadam projektiem, kas apstiprināts 1. kārtā no 226 programmas konkursam iesniegtajiem projektiem. Kopējais projekta budžets ir 1 714 515,66 EUR jeb 1 204 968,46 lati. Programmas līdzfinansējums – 88,7% jeb 1 520 731,16 EUR (1 068 775,94 Ls) un partneru līdzfinansējums – 11,3% jeb 193 784,50 EUR (136 192,52 Ls). Projekts noslēgsies 2014. gada beigās.

Projekts apvieno deviņas institūcijas un organizācijas no trim valstīm. Projekta vadošais partneris ir Tartu Universitāte. No Igaunijas projektā iesaistījusies arī Valsts pieminekļu aizsardzības inspekcija un bezpeļņas organizācija “Arheoloģijas centrs” (Tallina). No Krievijas projektā darbojas Pleskavas reģiona arheoloģijas centrs, Pleskavas arheoloģijas centrs, Pleskavas Valsts vēstures, arhitektūras un mākslas muzejs – rezervāts. Latvijā, savstarpēji sadarbojoties, projektu realizēs LU Latvijas vēstures institūts, Alūksnes un Ludzas pašvaldības kopā ar to iestādēm – Alūksnes muzeju un Ludzas novadpētniecības muzeju.

Projekta galvenais mērķis – arheoloģiskā mantojuma apzināšana, arheoloģisko kolekciju glabāšanas apstākļu uzlabošana, sabiedrības izpratnes veicināšana par arheoloģiskā mantojuma aizsardzības un saglabāšanas nepieciešamību, kā arī pārrobežu sadarbības veicināšana arheoloģisko pieminekļu aizsardzības un izpētes jomā.

Partneri projekta ietvaros apsekos dabā ap 800 arheoloģijas pieminekļu trīs valstu pierobežas teritorijās, veiks aizsardzības izrakumus apdraudētajos un postītajos arheoloģiskajos pieminekļos. Tiks veidotas arī datubāzes par arheoloģiskajiem pieminekļiem un tajos iegūtajiem atradumiem, kā arī apkopota bibliogrāfija, publicēti bukleti un grāmatas.

Iegūtā informācija un izveidotās datubāzes nākotnē būs noderīgas gan zinātniskajos pētījumos, gan arheoloģiskā mantojuma aizsardzības pilnveidošanai, gan tūrisma veicināšanai. Projekts ietver arī plašu arheoloģiskā mantojuma popularizēšanas programmu – populārzinātniskas lekcijas, publikācijas, videofilmas, ceļojošās izstādes, viduslaiku darbnīcas. Projekta partneri izstrādās jaunas tūrisma takas, kurās būs ietverti arī arheoloģiskie pieminekļi.

Projekta gaitā izveidos jaunu pārrobežu arheoloģiskā mantojuma aizsardzības tīklu, kurā tiks iesaistīti profesionāli un sabiedriski aktīvi cilvēki un radīti priekšnoteikumi jaunu kopēju projektu sagatavošanai un ieviešanai arheoloģiskā mantojuma aizsardzības jomā.

Uzsākot projektu, ir notikušas divas partneru tikšanās. Tartu Universitātes organizētā semināra (10.–11. maijā) gaitā tika izstrādāti pamatprincipi partneru sadarbībai un projekta realizēšanai. Tikšanās laikā

izveidota projekta vadības grupa ar katras valsts pārstāvjiem. LU Latvijas vēstures institūtu projekta vadības grupā pārstāv projekta vadītājs Guntis Gerhards un projekta partnera un valsts koordinatore Antonija Vilcāne. Katras valsts pārstāvji iepazīstināja arī ar plānotajām arheoloģisko pieminekļu apzināšanas teritorijām un apzināšanas metodiku. Latvijā projekta ietvaros pieminekļu apzināšanu Alūksnes un Ludzas novada teritorijā organizēs LU Latvijas vēstures institūts.

Otru tikšanos 28.–29. maijā Rīgā organizēja LU Latvijas vēstures institūts. Šajā seminārā piedalījās arī programmas Apvienotā tehniskā sekretariāta pārstāvji un sniedza konsultācijas finanšu un citos ar projektu ieviešanu saistītajos jautājumos. Seminārā tika apspriesti arheoloģisko pieminekļu datubāzes izveidošanas pamatprincipi, projekta mājaslapas izveidošanas un bukletu sagatavošanas jautājumi.

Projekta realizācijas pirmajā gadā LU Latvijas vēstures institūta projekta grupa veiks priekšdarbus pieminekļu apzināšanai un datubāzu veidošanai par Alūksnes un Ludzas novada arheoloģisko mantojumu. Tikš apzināts Latvijas Nacionālā vēstures muzeja Arheoloģijas nodaļas, Valsts

kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas Dokumentācijas centra, LU Latvijas vēstures institūta Arheoloģisko materiālu krātuves arhīva materiāli, kā arī Alūksnes muzeja arhīvs un arheoloģiskais krājums. Projekta mājaslapa, ko izveidoja projekta vadošais partneris – Tartu Universitāte: www.aac-project.eu.

Igaunijas – Latvijas – Krievijas pārrobežu sadarbības programma Eiropas kaimiņattiecību un partnerības instrumenta ietvaros 2007–2013 finansiāli atbalsta kopīgus pārrobežu attīstības pasākumus, lai uzlabotu reģiona konkurētspēju, izmantojot tā potenciālu un izdevīgo atrašanās vietu krustcelēs starp ES un Krievijas Federāciju. Programmas mājaslapa: www.estlatrus.eu.

Antonija Vilcāne